

Shynola

mali video na velikem platnu
Matic Majcen

Videospot za pesem *Strawberry Swing* skupine Coldplay, ki se te dni pogosto vrti na glasbenih TV kanalih, je v mednarodni produkciji eden redkih, pri katerem se na koncu izpiše informacija o njegovem avtorstvu. Ko glasba že skoraj utihne, se pojavi napis »directed by Shynola«, to pa je poteza, ki jo gre razumeti v nekolikanj širšem kontekstu. Julija in avgusta letos so ta video namreč izjemoma predvajali pred projekcijami filmov *Brüno* (Larry Charles) ter *Snubitev* (The Proposal, Anne Fletcher) v izbranih kinematografih v Veliki Britaniji. S to spretno promocijsko potezo je izdelek presegel svoj osnovni format in se ni predstavljal samo kot videospot, ampak kot kratki film z avtorskim podpisom. S tem je namesto tradicionalnega televizijskega zaslona »koloniziral« za to vizualno formo razmeroma nenaseljen habitat, tj. kinematografsko platno. V okolju, ki ga dandanes sicer zasedajo spektakularne digitalne animacije, so angleški ljubitelji velikega platna imeli priložnost uživati v stvaritvi, ki uporabi povsem tradicionalno

uskladili s trajanjem glasbe, na podlagi česar so lahko naredili načrt Martinovega gibanja po odru, ki so ga izvršili s pomočjo virtualne mreže, preko katere so lahko koordinate prenesli v realnost. Šele nato je sledilo risanje na oder, delo pa so jim olajšali prenosni monitorji, s katerimi so imeli v vsakem trenutku uvid v končno, gibljivo zaporedje podob. Tak postopek je zmanjšal precejšnjo količino izjemno napornega dela, saj je bilo potrebno v vsak nov kader vrisati zgolj spremembe v odnosu na prejšnjega in ne vedno znova celotne poslikave.

Kdo se torej skriva za tem enigmatičnim psevdonimom, Shynola? Shinola (sic) je sicer naziv polirnega sredstva, ki so ga gospodinje v anglosaksonskem svetu množično uporabljale v prvi polovici 20. stoletja. Njegovi temeljni značilnosti sta bili, da je, prvič; proizvedlo nadkonkurenčno pozitivne polirne učinke, in drugič; da je izgledalo povsem enako kot človeški iztrebki. Iz te analogije izhaja ustaljena pogovorna fraza »you don't know shit from shinola«, ki jo med drugim

tehniko vizualnega ustvarjanja – ročno risanje s kredo na gladko površino.

Strawberry Swing prikazuje pevca skupine Coldplay Chrisa Martina v vlogi junaka fantazijske pripovedi, ki reši svojo princeso (ustvarjeno po motivu iz Winsor McCayevega *Malega Nema*) iz primeža krempljev verice velikanke. Martin je edini »živi« element v sicer animiranem videu – njegovo gibanje je vseskozi uprizarjano skozi narisano ozadje, vključujoč vse spremembe perspektive, iluzije globine ter gibanja, medtem ko sam v realnosti pravzaprav zgolj leži na gledališkem odru in s pomočjo rolke, ki je gledalci ne vidimo, spreminja lokacijo in pozo svojega telesa. Video so, v nasprotju z ugibanji, dejansko v celoti narisali na odrska tla. Najprej so sicer naredili testno računalniško animacijo, s katero so zamišljeno naracijo

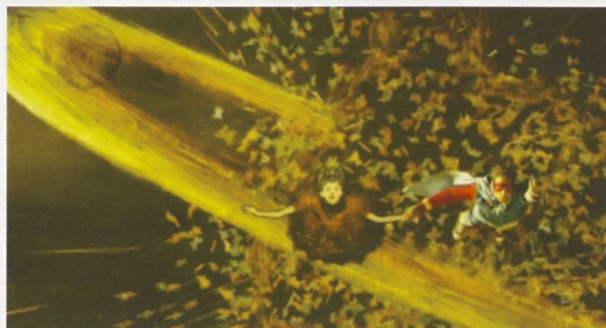

slišimo izreči tudi Steva Martina v filmu *The Jerk* (1979, Carl Reiner). Ta komični trenutek v filmu pa so štirje ustvarjalni ideji prepolni Angleži – Gideon Baws, Chris Harding, Richard Kenworthy in Jason Groves – leta 1993 uporabili za svoje skupinsko ime, medtem ko so drug ob drugem korakali po hodnikih umetniške akademije. Njihov vstop v profesionalne kroge se je začel z izdelovanjem oglasov, s čimer se preživljajo še danes, čeprav se je njihova nadarjenost najbolj manifestirala skozi formo glasbenega videa. Njihovi pogosto humorni in z raznovrstnimi motivi preplavljeni izdelki imajo izredno močno narativno komponento, kar je tudi razvidno v nekaterih njihovih najodmevnejših delih: Radiohead – *Pyramid Song* (2001), Queens of the Stone Age – *Go With The Flow* (2003), The Rapture – *House of Jealous Lovers* (2003), Junior Senior –

Move Your Feet (2003), *Blur – Good Song* (2003), *Beck – E-Pro* (2005). Ob tem gre njihov podpis najti tudi pod animacijami v *Štoparskem vodniku po galaksiji* (*The Hitchhiker's Guide to the Galaxy*, 2005, Garth Jennings).

Leto 2008 je za Shynola predstavljalo tragično prelomnico, saj je Gideon Baws, njihov ustanovni in nepogrešljivi član, nenadoma preminil (za posledicami virusnega vnetja srčne mišice). Prav zato je *Strawberry Swing* letos zanje predstavljal velik preizkus: minila so štiri leta od njihovega zadnjega resnega projekta, neposredno po Gideonovi smrti je bila njihova samozavest dodobra načeta, nadaljnja pot pa nejasna, da bo mera polna, pa so na mizo dobili še tehnično izjemno zahteven projekt enega največjih bendov na svetu, kar je pomenilo, da se bo končni izdelek znašel pod kritičnim očesom svetovne glasbene industrije. Šest z modricami prekritih rok in štiri boleče hrbte kasneje se je izkazalo, da je video izpolnil vsa pričakovanja in da se bo nedvomno zapisal v anale te oblike vizualnega ustvarjanja.

Njegov sprejem pa v javnosti vseeno ni potekal povsem brez pretresov. Video je namreč prepreden z različnimi mitološkimi, pravljicnimi in fantazijskimi vplivi, ki jih avtorji nizajo iz sekunde v sekundo, nekateri izmed njih pa so postali kamen spotike za angleškega glasbenika Andyja J. Gallagherja, ki je Shynolo obtožil plagiatorstva, saj naj bi video jemal navdih iz njegova videa za pesem *Something Else*. »Mislim, da je nepošteno, da bo Strawberry Swing verjetno nominiran za celo število nagrad in bo splošno priznan kot inovativen, medtem ko je Owen Trevor (režiser videa *Something Else* op.a.) imel popolnoma enako idejo že leto prej.« Člani Shynole so nato na spletu objavili obširen odgovor na te obtožbe, in sicer v obliki grafične analize vseh vplivov, ki so jim ob času ustvarjanja padli na pamet. Ti vključujejo tako vseprisotne stebre zahodne popularne kulture, kot so Superman, *Sledgehammer* Petra Gabriela ali pa *Simpsonovi*, kot tudi manj znane fotografske avtorje, kot je Jan von Holleben. V tem odgovoru zagovarjajo stališče, da je nemogoče uveljavljati avtorske pravice za nekaj takega, kot je risarska tehnika ali pa kulturno splošno sprejet motiv. Sami se zavedajo, pravijo, da so podobne stvari različni avtorji počeli že prej, a to je tudi bistvo umetnosti, ki se na ta način nenehno nadgrajuje. »Ustvarjalnost vključuje nenehno vsrkavanje in izpljuvanje vplivov,« se glasi zaključna izjava, ki samo potrjuje dejstvo, da je dandanes, v dobi postmoderne poplave zavednih in nezavednih vplivov, meja med avtorsko izvirnostjo in posnemanjem zares izjemno tanka.

Naslednji projekt ustvarjalcev, združenih pod imenom Shynola, bo njihov prvi celovečerec – uprizoritev distopičnega knjižnega dela Matthewa De Abaitue *The Red Men*. Iz tega lahko sklepamo, da jim omenjena afera ni vzela za ta korak zagotovo prepotrebne ustvarjalne samozavesti.